

steklenico ter si ruto in roke pomočil s tem, kar je v steklenici bilo. In kaj je bilo to? Eterično peteršiljevo olje. Kovač je skušal to olje tudi pri drugih upornih konjih in zmirom je z dobrim vspehom z dvema drahmama (kvinteljema) ukrotil vsacega tacega konja.

Da čevljev voda ne premoči.

Vzame se 1 liter kuhanega lanenega olja, 125 gramov koštrunove masti, 46 gramov voska in 32 gramov smole. Vse to se na žrjavici pridno mešaje stopí v mazilo, s katerim se osnaženi in suhi čevlji s penzeljnom gorko namažejo. Usnje ostane po tem mazilu prav volno. Angleški ribči že davno vpo-trebljujejo to mazilo in ure in ure dolgo hodijo po vodi brez premočenih obuval. Novo v tem mazilu je le to, da se vosek in smola pridevata k olju in masti.

Nekaj našim gospodinjam.

Kako sadje dolgo pa dobro ohraniti.

Naše gospodinje za gospôsko mizo hranijo mnogo-vrstno sadje s tem, da ga v soparici kuhajo (in Dunst-form kochen). V nekaterih časnikih priporoča se zdaj neko drugo ravnanje s pomočjo salicilne kisline (Salicylsäure), s katero se češnje, malince, ribezelj, hruške, grozdje, bodeče grozdje itd. prav dolgo, lepo in dobro ohraniti dadó. S salicilno kislino ni treba sadja nič kuhati, kakor je navada s kubanjem v soparici; dosti je, če se sadje položi v sadno steklenico (Obst-glas), kjer je salicilna kislina z vodo pomešana razto-pila sladkor (cuker); na 1 liter vode se namreč vzame $2\frac{1}{2}$ do 3 grame salicilne kisline in 10 do 50 dek sladkorja tako s sadjem napolnjena steklenica se za-veže s papirjem. Tako ohranjeno sadje se je poleti pri veliki gorkoti ohranilo več mesecev bilo in celo leto dobro in še bolj okusno, kakor pri navadnem ravnanji.

O vcenitvivi zemljišč zarad uravnave grunt-nega davka na Kranjskem.

V preteklem mesecu oktobru se je vcenilo:

1. Poljá: V cenitvenem okraji Kočevskem v 2 občinah 6877 parcel, v Novomeškem v 2 občinah 4827 parcel, v Črnomaljskam v 3 občinah 4207 parcel, v Postojnskem 4131 parcel, v Krškem v 2 občinah 2797, v Litijskem v 3 občinah 2538, v Ljubljanski okolici v 3 občinah 2499, v Kranjskem v 4 občinah 2478, v Kamniškem v 4 občinah 2426, v Radoljskem v 2 občinah 1809, v Logaškem v 3 občinah 1440, skupaj v 28 občinah 36.029 parcel.

2. Gozdov: V cenitvenem okraji Črnomaljskem v 22 občinah 7449 parcel, v Litijskem v 9 občinah 3640, v Krškem v 10 občinah 2302, v Ljubljanski okolici v 3 občinah 1002, v Kranjskem v 2 občinah 438, v Lo-gaškem v 8 občinah 379, v Radoljskem v 4 občinah 171, skupaj v 58 občinah 15.381 parcel.

Prezgodnja zima.

Od vseh krajev slišimo pritožbe o zgodnjem snegu, ki ovira pospravo mnogih poljskih pridelkov in stelje; tudi grozdje je v nekaterih krajih še pod snegom in kmetovalci ne morejo ozimine vsejati. Tako iz Štajar-skega piše „Slov. Gospodar“, da je sneg mnogim po-sestnikom trgatev letos zapadel; opiraje se na večkratne prejšnje skušnje svetuje vinorejcem, naj pustijo grozdje pod snegom, dokler ga ni jug raztopil; leta 1835. so

nekateri vinorejci še le po novem letu od snega zapa-deno grozdje brali, pa zategadel niso bili na slabejem. — Iz spodnjega Zemona 10. dne t. m. pa se „No-vicam“ poroča, da takih vremenskih nadlog, kakor jih imajo letos Notranjci, ne pomnijo ne najstareji ljudje. Letos imamo vedno dež in povodenj, vsled tega ni še skoro nihče brazde storil za ozimino, za kar smo v ve-liko skrbi. Ljudje imajo še mnogo pridelkov na polji, krompirja, pese, repe, korenja, zelja in otave, katere je še mnogo za kositi in katere je precej segnjilo. V Br-činah imajo še nekateri zunaj jabelka in turšico. Do-staviti pa moram tem uimam čudno prikazen, da je bilo mnogo jablan in češpelj o vseh Svetih v cvetji.

Gospodarji, katerim je zadnji sneg sadnega drevja polomil, svetujemo, naj polomljene veje kolikor je mo-goče tikoma do debelejše veje ali debela ravno odžagajo in rane potem z drevesno mazo, najbolje s katranovcem, zamažejo, da gnjiloba ne more do nje, katera sčasoma celo drevo prešine in uniči. Kar pa je drevja preveč polomljenega, to naj se brž izkoplje in potem z novim nadomesti.

Nova kmetijska knjiga.

* *Der landwirthschaftliche Pflanzenbau von Fried. Müller, Sekretär der k. k. steiermärkischen Landwirth-schaft-Gesellschaft in Graz.* — Pod tem naslovom je prišla ravnokar drobna knjižica na svitlo, katero tudi mi radi kmetovalcem, ki nemški umejo, priporočamo zato, ker prav na kratko pové vse, česar poljedelec potrebuje, da umno seje in sadi, obdeluje in žanje naša navadna žita, sočivje, detelje, krompir, repo itd. Tu ni nič nepotrebnih besedi in nič učenostnega razkladanja, ampak povedano je le vse s kratkojasno besedo, česar dejanski poljedelec potrebuje, da pravo zadene. Koncu te knjižice ste pridjani 2 pratiki: ena uči, katere rast-line se sejejo ali sadijo vsak mesec, druga pa, kdaj se žanjejo.

Vse to kaže, da je to prava ljudska knjižica, o kateri le še to željo gospodu pisatelju objavimo, da bi oskrbeti hotel tudi prestavo njeno v jezik slovenski, v katerem bi ugajala Slovencem na Štajarskem in tudi na Kranjskem, Primorskem itd. V pokušnjo bralcem našim smo na prvi strani današnjega lista poslovenili uvod te knjižice pod naslovom „deset zapoved poljedelcem“.

Književne novosti.

„Emona.“

Archäologische Studien aus Krain.

Iz Notranjske Bistrice.

Ko je bil meseca septembra v naših krajih mar-ljivi in učeni starinoslovec prof. Müller ter preiska-val gradišča — starorimske naselbine — katerih je mnogo na znožju naših gorá, mi je pokazal in potem podaril zanimivo po njem spisano knjigo. Te bukve, katerim je naslov „Emona. Archäologische Stu-dien aus Krain“ niso bile takrat, ko mi jih je gosp. pisatelj podaril, še popolnoma dogotovljene; on je le prvi iztis v pregled prejel. Zdaj so menda že pri Klein-mayr-u in Bambergu v Ljubljani dovršene in dogotovljene. Naj toraj jez par besedi o njih spregovorim in sicer le bolj površno, ker bodo gotovo v tej stroki znanstva bolj zvedeni možje delo natančneje pretreso-vali in o njem pisali.

Glavni predmet teh starinoslovskih študij je staro mesto Emona, kje da je prav za prav stalo, kakošno je utegnilo biti, kaj da je bilo na mestu sedanje

Ljubljane; glavne stare ceste, ki so peljale iz Emone v Celejo, Siscio in Oglej (Aquilejo); poglobitve postaje na tih cestah; Emona v basni in v zgodovini; izvrstno in kratko pojasneno stavbarstvo na koléh (Pfahlbauten); stara ljudstva, katera so prebivala in si nasledovala na severnem obrežju jadranskega morja in sploh v sedanjih slovenskih pokrajinah. To je z malimi besedami bogati obseg obširne knjige. Pridjano je bukvam par starih zemljevidov in itinerarijev (popotnih tabél); plan stare rimske naselbine na mestu sedanje Ljubljane in slike mnogih starinskih spominkov, napisov, mečev itd.

Vse, kar nam pisatelj v tej knjigi predlaga, vse je dokazano iz starih rimskih in grških pisateljev, iz najdenih spominkov. Malokaj je le hipotetičnega ali osebnega mnenja pisateljevega; vse je na tanko premerjeno in preračunano v primeri s starimi zemljevidi. Vse, kar gosp. pisatelj opisuje, je osebno obiskal in natanko preiskal. Zares čuditi se moramo njegovi marljivosti in natančnosti v preiskavanju starinskih spomenikov in v prebiranju starih rimskih in grških pisateljev in novjših kronistov in starinoslovcev, kakor Valvazorja, Schönleba, Hitzingerja, Trstenjaka in drugih.

Kar pa daje bukvam še večjo veljavo, je to, da so one našemu narodu in krščanstvu v prijaznem duhu pisane. Pisatelj je pravičen, objektiv; z nobeno besedo ne žali našega naroda, ne katoliških dogem, v katerih se pogostoma puhli zgodovinarji in starinoslovci tako radi, pa brezuspešno zaletavajo. Velikokrat s par besedami sarkastično zavrača take pseudo-učenjake; očitno pripoznava zasluge slovenskega duhovstva o starinoslovji ter stare Slovence popisuje v primeri z drugimi narodi kot dobro in blago ljudstvo.

Marsikdo bo znabiti rekel: Zakaj pa ni vrli gosp. profesor, ki je Slovenec in zmožen slovenskega jezika, spisal bukev v našem jeziku?

Odgovor na to vprašanje ni težak. Težko se za bukve strogo učene bi bilo založnika dobilo in še težje se bi bilo tako delo razprodalo. Saj imamo v tem obziru britkih skušenj več kot dovolj. Vrh tega je knjiga namenjena učenemu svetu sploh in posebno nemškimi starincem, katerih je tamkaj mnogo; kako malo je pa — tudi med omikanim svetom — pri nas ljudi, da bi jih ta vednost zelo zanimala! Taki bodo pa tudi nemško knjigo radi prebirali.

Ponosni smemo biti, da je naša dežela v obziru starine tako natanko in temeljito preiskana in opisana. Želimo gosp. pisatelju, da bi se te bukve kmalu razprodale in da bi kmalu drugi del njegovih studij „o gradiščih“ ali starih naselbinah in trdnjavah, katerih je posebno na Notranjskem sila mnogo, na svitlo prišel.

Janez Bilc.

Politične stvari.

Denar v politiki.

Zdaj, ko je vsaj za letos orožje naše v Bosni dokončalo svoje delo in za par mesecev vtihnil vojni krik, je pač prilično ozreti se nekoliko nazaj na dogodbe in kolesa, ki so jih gonila, ter preiskavati, kje smo in kam gremo zdaj.

Vzemi v roke kakoršni koli časnik uradne ali oficijozne vrste zdaj in primerjaj ga z listom ne še leto dni starim — kak razloček, kak prevrat mišljenja! Poglej nazaj v leto 1875. Kako zaničevanje „raje“ na Turškem, kako hujskanje proti nji, kako potezanje za Turčijo, ki je bila njim uzor države! Poglej v naslednje — 1876. leto. Tu ni nič kakor hujskanje zoper Sr-

bijo in Črnogoro („die beiden russischen Fanghunde“), sumničenje Rusije, da preži po Avstrijskih deželah, in hujskanje zoper njo; če bi bilo šlo po volji teh ljudi, davno bi mi bili že v vojski z Rusijo in morda po nji že tako daleč, kakor je zdaj Turčija. A ko je Bog razna drevesa stvaril, je že skrbel za to, da ne zrastejo do nebes, in tako tudi glasovi teh ljudi niso bili vslišani, Avstrija obvarovana velike nesreče.

Poglej leta 1877. v te časnike. Prav ista podoba na Dunaji in v Pešti. Rus barbar, divjak, Turek mučenec. Vsaka beseda o tem, da bi Avstrija zasedla Bosno, je bila tem ljudem veleizdajstvo. „Če že gremo v Bosno, gremo zoper Rusa, nikakor pa zoper Turka“ — to je bil krik oficijoznih časnikov po Dunaji in Pešti. „Bosne ne maramo, bila bi nam Danajski konj, po nji bi se le slovanstvo v cesarstvu okrepilo, to pa bi bilo silno nevarno za nas.“

Pride leto 1878. in v Berolinskem kongresu dobi Avstrija nalogo storiti to, kar bi bila imela storiti že skonc in bi bila dognala z manjšimi težavami in manjšimi stroški, kakor letos, ko je bila k temu po okoliščinah prisiljena. Pri tem bi bilo vračunati še tudi Rusko prijateljstvo, ki bi bilo veliko večje nego je zdaj, in to prijateljstvo je vsaj nekoliko več vredno za Avstrijo, nego marsikaj družega, kar je v tem Andrassy storil ali opustil. Andrassyeva politika si je pri tem pridobila pač veliko sovražnikov, prijateljev pa nič, ker Magjari Avstriji niso bili in ne bodo nikoli prijatelji. Še osebnih prijateljev si Andrassy ni pridobil, kakor kažejo dogodbe v Ogerskem državnem zboru.

Vse upitje turkoljubov v Peštu, na Dunaji in po njegovih podružnicah ni toraj izdalo nič, kakor tudi muha ne ustavi derečega konja, če ga še tako hudo pika. Kar bi bili prej že imeli storiti iz previdnosti, smo zdaj bili primorani storiti brez ozira na to, bo li dobro za nas ali ne. Upitje je vtihnilo, naša slavna armada je dovršila svoje delo vsaj za zdaj, če tudi z nepopisljivimi težavami, in čakalo se je le na to, kaj bota rekla državna zbor, kaj delegaciji, ker je gotovo, da bo Andrassy zahteval še denarja od njih.

No, kaj bodo rekli tisti poslanci, ki so bili prej tako odločno zoper zasedbo Bosne? „Nazaj z armado, mi nimamo v Bosni nič opraviti.“ Toda počasi! Tu gre za denar. Kdo bo povrnil tiste milijone, kar nas jih je stala vsa ta homatija na jugu, če tudi še ljudi ne štejejo, ki so pri tem poginili ali bili poškodovani? Turčija ne, ta noče in ne more, z njo se tudi nismo vojskovali. Na svetu pa ni nikogar več, ki bi za Turčijo plačeval.

Česar toraj ni storilo človeško usmiljenje, ne pravicoljubnost, ne odločne želje slovanske večine cesarstva, to je storil denar. Prisiljeni smo bili izdati za Turčijo blizo 100 milijonov, kar je o sedanjih slabih časih že toliko, da jih vzlasti Avstrija ne more tje vreči. Zato so naši večji politikarji brž zasukali se na drugo, popolnoma nasprotno stran, kar jim je bilo prej največji strah, jim je zdaj angelj rešitelj, Bosna se jim nič več ne studi, ampak jim je edina zastava za vse žrtve, posebno denarne; zdaj pripoznajo, da je tudi črna krava dobra, če le veliko mleka dá; zdaj se skušajo v dokazovanji, koliko bo Bosna Avstriji nesla, ker je jako dobra krava, če je prav črna, zdaj se upirajo temu, da bi se ta rodovitna dežela, ki jim je bila prej „divja, pusta in nerodovitna“, dala Turčiji nazaj, in bijejo sami sebe po ustih, ker trdijo, da ima Bosna v svoji zemlji zakladov, kakoršnih nobena druga v Avstriji. Človek se kar čudi, kako natančno poznajo zdaj to deželo, katera jim je bila še pred letom dni tako neznana, kakor Saharska puščava.

Od kodi naenkrat ta prevrat?